

**JAMIYATDA AXBOROT-KUTUBXONA KO‘RSATKICHLARINI
RIVOJLANTIRISH MASALALARI**

Razzaqova Madinabonu Mohirjon qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti MPL-AU-25 yo‘nalish talabasi.

E-mail: madinarazzaqova06@gmail.com

Ilmiy rahbar: Falsafiy va tarixiy fanlar kafedrasida katta o‘qituvchisi

B.A.Tillayev

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19429674>

***Annotatsiya:** Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari shiddat bilan rivojlanayotgan asrda axborot siyosati madaniy siyosatning bir bo‘lagi hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar rivojlanishi, axborot oqimining ortib borishi hamda aholining bilimga bo‘lgan ehtiyojining kengayishi kutubxona faoliyatini yangi bosqichga olib chiqishi ko‘zda tutilmoqda.*

***Kalit so‘zlar:** axborot-kutubxona, raqamli texnologiya, elektron resurs, axborot madaniyati, foydalanuvchi ehtiyojlari.*

***Абстрактный:** В эпоху стремительного развития информационных технологий информационная политика является частью культурной политики. Развитие цифровых технологий, растущий поток информации и расширение потребности населения в знаниях, как ожидается, выведут библиотечную деятельность на новый уровень.*

***Ключевые слова:** информационная библиотека, цифровые технологии, электронные ресурсы, информация.*

***Abstract:** In an age of rapidly developing information technologies, information policy is a part of cultural policy. The development of digital technologies, the increasing flow of information, and the expansion of the population's need for knowledge are expected to bring library activities to a new level.*

***Keywords:** library information, digital technology, electronic resource, information culture, user needs.*

Kirish. Bugungi kunda axborot jamiyati shakllanib borayotgan sharoitda axborot-kutubxona muassasalarining ahamiyati yanada ortib bormoqda. Kutubxonalar nafaqat kitob saqlanadigan maskan, balki bilim, ma’lumot va innovatsiyalar markazi sifatida ham faoliyat yuritmoqda. Jamiyatda axborotga bo‘lgan talabning ortib borishi, ilmiy va ta’limiy faoliyatning rivojlanishi axborot-kutubxona xizmatlarini takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

Axborot-kutubxona, axborot-resurs markazlari va kutubxonalarda elektron katalog tuzish, axborotlarni yig’ish, saqlash, qidirish, uzatish, saralash, qayta ishlash kabi ishlar axborot texnologiyalarida amalga oshiriladigan ishlarning asosiy qismini tashkil etadi. Shuning uchun axborot-kutubxona texnologiyalariga alohida talablar qo’yiladi. Misol uchun **“Axborot-kutubxona faoliyati to’g’risida”**gi Qonunning 4-moddasida:

- foydalanuvchilarni axborot-kutubxona resurslaridan foydalanishini ta’minlash;
- foydalanuvchilarning intellektual, ma’naviy-axloqiy bilim olishlariga shart-sharoitlar yaratib berish;
- milliy madaniyatni tiklashga va yanada rivojlantirishga ko’maklashish;
- O‘zbekiston xalqining tarixiy, ma’naviy va madaniy merosini saqlash;
- axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida axborot-kutubxona resurslaridan o‘zaro foydalanishni ta’minlash.[1]

Bu esa yosh avlodda kitobxonlik madaniyatini shakllantirishning muhim ijtimoiy vazifalaridan biri bo‘lib qoldi.

Axborot-kutubxona xizmatini rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari

Raqamli kutubxonalar tashkil etish o‘z navbatida yoshlarga ko‘plab qulayliklarni taqdim etadi. Shuningdek, ularga masofadan turib elektron holatda kerakli kitoblarni topishlariga yordam beradi. Elektron kataloglar, raqamli kutubxonalar, onlayn ma’lumot bazalari ham o‘quvchilarga samarali xizmat ko‘rsatish imkonini yaratadi. Shu o‘rinda Alisher Sa’dullayev tomonidan yaratilgan **“Mutolaa”** loyihasining foydalanuvchilari ham yildan-yilga oshib borayotgani axborot-kutubxona tizimini rivojlanayotganining yaqqol misolidir[2]. Loyiha hozirgi paytda 1,4 milliondan ortiq foydalanuvchiga ega bo‘lib, o‘zida 4000 ga yaqin kitoblarning elektron va audio shakllarini mujassam etgan.

Axborot-kutubxona tizimining samarali faoliyati malakali mutaxassislariga bog‘liq. Shunday ekan xodimlarning axborot texnologiyalari, raqamli resurslar bilan ishlash va zamonaviy xizmat ko‘rsatish usullarini o‘zlashtirishi muhimdir. Ular kitobxonlarga qiziqishi va yoshiga mos xizmatlarko‘rsatishi kerak. Muhtaram Prezidentimizning Farmonida: **“Nashriyot va matbaa mutaxassislarini, axborot-kutubxona xodimlarini tayyorlash, malakasini oshirish va rag‘batlantirish tizimini takomillashtirish kerak”**, - deya ta’kidlagani ham kitobxonlikka davlat siyosati darajasida qaralayotganligini ko‘rsatib bermoqda.[3]

Yoshlar orasida kitobxonlikni joriy etish va uni takomillashtirishga oid turli loyihalar kundan kunga rivojlanib bermoqda. Xususan, **“Yosh kitobxon”** tanlovini tashkil etish va

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

o‘tkazish kitobxonlikni keng targ‘ib qilish va ommalashtirish, sohaga innovatsion ishlanmalarni yaratish imkoniyatlarini vujudga keltiradi. [4]. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta’kidlagani kabi: **“Har qanday yangi sivilizatsiya, Uyg‘onish davri kitob va kutubxonalardan boshlanadi”**. [5] Haqiqatdan ham, Yangi O‘zbekiston o‘z uyg‘onish davri rivojini kutubxonalar faoliyatini tubdan yangilash va innovatsion g‘oyalarni amaliyotga tatbiq etishdan boshlanadi. Chunki, hamma ilmiy-tadqiqot ishlarning asosi kutubxonalarda olib boriladi. Ilmiy-tadqiqot ishlari esa, davlatning taraqqiyotiga xizmat qiladi.

Xulosa. Hozirgi zamon kutubxonashunoslarining umumiy yo‘nalishi jamiyatning har tomonlama axborotlashuvchi, milliy axborot infratuzilmalarini yaratish, yuksak axborot texnologiyalari yutuqlarini amaliyotga joriy qilish singari ijtimoiy va texnik hodisalarning g‘oyaviy-nazariy mazmunini aks ettirishdan iboratdir. Yangi O‘zbekiston strategiyasi – Uchinchi Renessans poydevorini barpo etish borasidagi ulug‘vor ishlarning davomi sifatida xizmat qiluvchi loyihaga aylanib ulgurdi. Prezidentimiz adabiyotimizning bugungi kuni va ertangi istiqboli, ijodiy uyushmalar faoliyatining samaradorligini oshirish, adabiyotimiz rivoji uchun nafaqat yozuvchi va shoirlar, balki butun jamiyat mas’ul ekaniga e’tiborini qaratmoqda. Shunday ekan, axborot-kutubxona faoliyatida innovatsion usullarni qo‘llash avvalo soha vakillarining zimmasidagi mas’uliyatli ish faoliyati hisoblanadi. Albatta, axborot-kutubxona faoliyatida innovatsion usullarni qo‘llash, ko‘proq xorij tajribalarining o‘rganish va tahlil qilish kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati:

1. Mannonov Yu.O., K.G.Mavlyanov – “ Axborot-kutubxona texnologiyasi”- “Noshir” nashriyoti – Toshkent – 2013 yil.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 15-yanvardagi PQ-9-son qarori
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 15-yanvardagi PQ-9-son qarori 2-ilova
4. Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 14-dekabrda “2020-2025 yillarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish va qo‘llab-quvvatlash milliy dasturini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarori
5. Yu.O.Mannonov, K.G.Mavlyanov – “ Axborot-kutubxona texnologiyasi”- “Noshir” nashriyoti – Toshkent – 2013 yil.
6. Dehqanova, G. A. (2020). ROLE OF VIDEO MATERIALS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE. *Мировая наука*, (4 (37)), 23-25.